

2024

TRANSHUMÀNCIA
AL LLUÇANÈS

EL CALENDARI DEL LLUÇANÈS 2024

TRANSHUMÀNCIA AL LLUÇANÈS

El Lluçanès, situat en un altiplà entre el Ter i el Llobregat, la plana de Vic i el Pirineu, ha estat un important lloc de pas de ramats transhumants cap a les pastures de muntanya. Aquesta activitat transhumant, amb el pas de milers de caps de bestiar pujant i baixant de les muntanyes, ha estructurat el territori i n'ha marcat la fesomia de molts pobles: la Torre d'Oristà, Beulaigua, Santa Eulàlia de Puig-oriol, Santa Creu de Jutglar, l'Alou o Sant Bartomeu del Grau, són nuclis que s'han desenvolupat al peu del camí ramader. L'activitat transhumant va impulsar l'economia del Lluçanès durant els segles XVII i XVIII, en va marcar el desenvolupament econòmic preindustrial i va fer possible que esdevingués l'eix d'una manufactura llanera vigorosa.

Els elements culturals i tradicionals que es deriven de l'activitat transhumant són d'una gran riquesa patrimonial: basses d'abeuratge dels ramats, pletes, remoltes i emprius, fites ramaderes, cases de parada que servien d'allotjament a ramats i pastors, així com també costums, tradicions, llegendes, oficis, fires, festes, mercats i balls que han sorgit vinculats als camins ramaders.

PRESENTACIÓ

Un any més ens trobem davant del Calendari del Lluçanès, un calendari que ens marca a tota la gent del Lluçanès les dates més importants i de celebracions de cada municipi.

Un territori amb molta activitat cultural, patrimonial, esportiva, lúdica, de promoció del territori, que fa que gairebé cada setmana puguem gaudir i explorar un racó de cada un dels nostres pobles.

És un luxe poder disposar de tanta varietat d'activitats en un conjunt de municipis on ens uneix un fil conductor com és l'entorn únic del Lluçanès i la seva gent.

Enguany s'ha escollit el tema transversal de la transhumància, una realitat ben viva encara entre tots i totes nosaltres i que ha sobreviscut al pas del temps en un entorn tan meravellós com el Lluçanès.

Esperem que gaudiu dels actes programats a cada municipi i que pugueu enriquir-vos dels nombrosos elements que encara persisteixen d'aquesta transhumància tan latent entre nosaltres i tan ben detallada en aquest calendari.

VISCA EL LLUÇANÈS!

Jordi Bruch Franch
President del Consorci Lluçanès

LLEGENDA

- Camí ramader
- Límit comarcal del Lluçanès
- Antiga casa de parada del camí ramader
- Ídem desapareguda o en runes
- Empriu, pleta, remolta o returada
- Bassa d'abeurada
- Elevació topogràfica remarcable
- Collet
- Deu a peu del camí
- Balma o Cova (abric)
- Pont
- Gual
- Pedrò
- Església o ermita
- Casa o edificació remarcable
- Ídem en runes
- Punt singular del camí
- Vista panoràmica

Els camins ramaders del Lluçanès (vies principals)

Josep Corominas i Blanch, Josep Salvans i Macià, Jordi Torres i Sociats

Solc
Grup de Treball de Transhumància

**El Centre d'Estudis
i Recursos de la Transhumància
dona suport a pastors i pastores, a la transhumància i als camins
ramaders, i també dinamitza activitats educatives i culturals.**

C/ Major, 62, Santa Eulàlia de Puig-oriol (Lluçà).
T. 938 55 40 62 / llusa@diba.cat / www.centretranshumancia.com

Foto: Carrer Major de Santa Eulàlia de Puig-oriol amb ramat transhumant
Autor / propietari: Arxiu Associació Camí ramader de Marina

LLUÇÀ SANTA EULÀLIA DE PUIG-ORIOI

A Lluçà hi transcorren dos camins ramaders que han deixat una important empremta al municipi. La Pedra Dreta o el pla de Mala Junta són indrets singulars.

El poble de Santa Eulàlia de Puig-oriol, que es troba situat sobre la carena que separa la vall de la riera Gavarresa de la vall de la riera Lluçanès, va néixer i créixer durant els segles XVIII i XIX a banda i banda del camí ramader Central o camí ramader de Marina que prové del Penedès i es dirigeix a la Cerdanya. Les cases del carrer Major conserven les inscripcions i dates gravades a les llindes dels portals i finestres.

DILLUNS

1

Emmanuel
Cap d'Any

DIMARTS

2

Sant Basil

DIMECRES

3

Santa Genoveva

DIJOUS

4

Sant Rigobert

DIVENDRES

5

Sant Simeó
Cavalcada de Reis

DISSABTE

6

Epifania del Senyor
Dia de Reis

DIUMENGE

7

Santa Virgínia

8

Sant Apol·linar

9

Santa Marciana

10

Sant Agató

11

Sant Higiní

12

Santa Tatiana

13

Sant Hilari

14

Sant Malaquies

15

Sant Pau

16

Sant Marcel

17

Sant Antoni Abat

La Torre d'Oristà (Oristà)
Festa Major

18

Santa Prisca

19

Sant Canut

Prats de Lluçanès
Festa Major de Sant Vicenç

20

Sant Sebastià

Prats de Lluçanès
Festa Major de Sant Vicenç

Oristà
Festa Major

21

Sant Fructuós

Prats de Lluçanès
Festa Major de Sant Vicenç

22

Sant Vicenç

Prats de Lluçanès
Festa Major de Sant Vicenç

23

Sant Ildefons

24

Sant Felicià

25

Santa Elvira

26

Santa Paula

27

Sant Vitalià

28

Sant Tomàs d'Aquino

Sant Feliu Sasserra
Canicròs

29

Sant Valeri

30

Santa Martina

31

Sant Joan Bosco

gener

Els pastors portaven sempre al damunt l'oli de ginebre. Era un remei força utilitzat pel seu poder desinfectant i s'usava per guarir mals de panxa, mals de queixal i, especialment, com a desinfectant en les ferides del bestiar.

Foto: Jordi Llorens (pastor) amb el seu ramat d'ovelles
Autor / propietari: Consorci del Lluçanès

PERAFITA

L'ofici de pastor requereix una gran dedicació de temps per treure el bestiar a pasturar, tots els dies de l'any, i és una feina que està constantment sotmesa a les inclemències del temps. El contacte amb la natura fa que sigui un ofici saludable i permet gaudir de la tranquil·litat de l'entorn. Un ofici polifacètic que comporta l'adquisició d'un bon ventall de coneixements de plantes, remeis, malalties del bestiar, coneixements sanitaris, etnobotànics, i del territori que es trepitja. Ha estat un ofici clau per a l'evolució de la humanitat ja que ha posat a l'abast de la població aliments carnis de qualitat que li han aportat proteïnes a la dieta. També ha permès subministrar llana per a la confecció de roba i complements, amb l'objectiu d'aïllar tèrmicament les persones.

DILLUNS

DIMARTS

DIMECRES

DIJOUS

DIVENDRES

DISSABTE

DIUMENGE

febrer

1

Sant Cecili

2

La Candelera
Perafita
Fira de la Candelera

3

Sant Blai
Perafita
Fira de la Candelera

4

Sant Gilbert
Perafita
Fira de la Candelera

5

Santa Àgata
Prats de Lluçanès
Diada de Santa Àgata

6

Sant Pau Miki

7

Sant Ricard

8

Santa Elisenda

9

Sant Sabí

10

Santa Escolàstica

11

Mare de Déu de Lourdes
Prats de Lluçanès
Carnestoltes

12

Sant Gaudenç

13

Sant Benigne
Alpens
Carnestoltes

14

Sant Valentí

15

Santa Jovita

16

Sant Onèsim

17

Sant Ròmul

18

Sant Simó
Alpens
Cros escolar

19

Sant Gabí

20

Sant Eleuteri

21

Sant Claudi

22

Santa Elionor

23

Sant Policarp

24

Sant Modest
Sant Bartomeu del Grau
Carnestoltes

25

Sant Cesari

26

Sant Nèstor

27

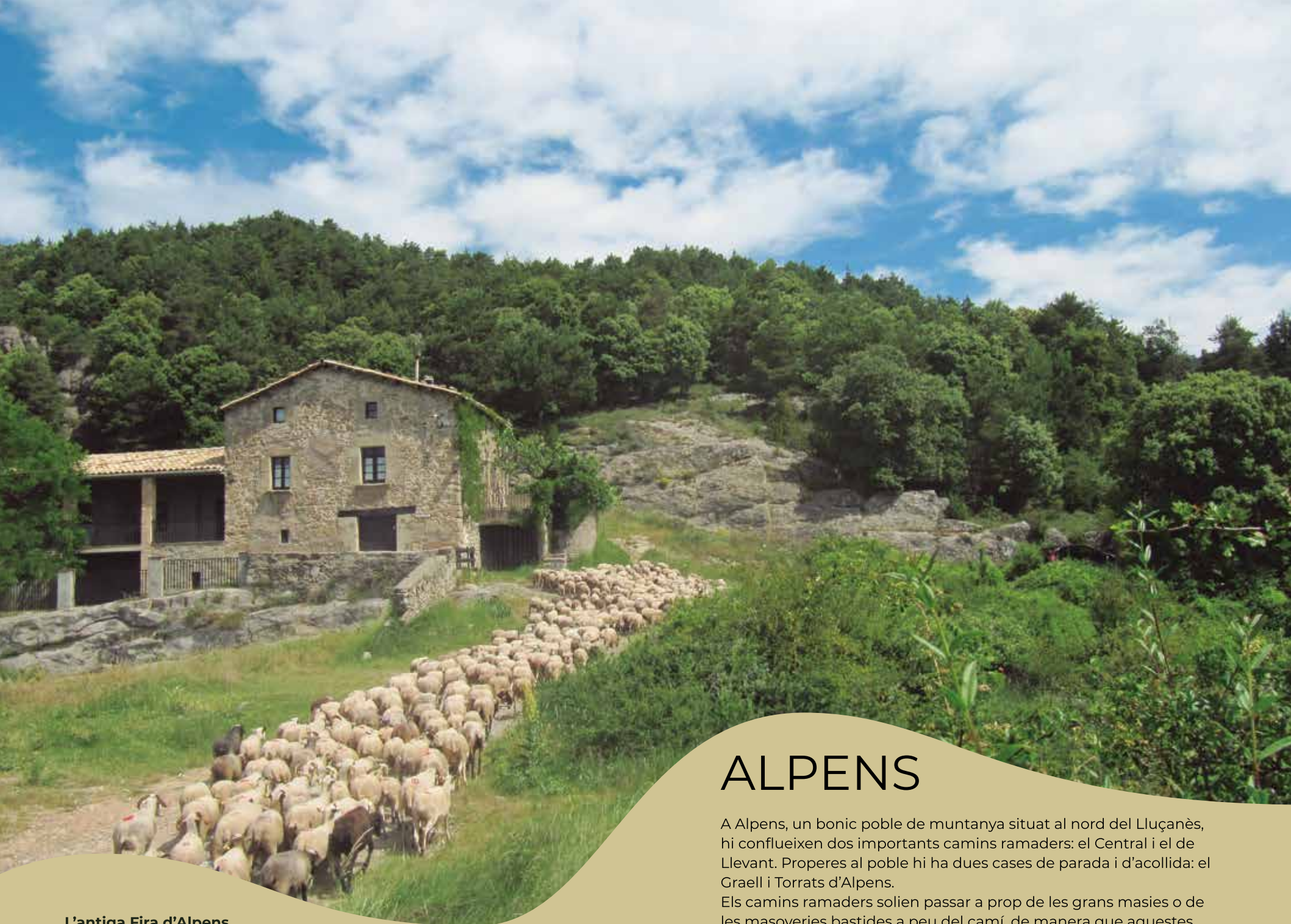
Sant Baldomer

28

Sant Rufi

29

Sant Dositeo

L'antiga Fira d'Alpens, que es celebrava el 25 de març, era una fira de caràcter ramader que es centrava en els negocis entorn a la ramaderia per acordar el dia del tondre de les ovelles a cada casa, contractar tonedors o llogar pastures i pastors.

Foto: Torrats d'Alpens amb ramat transhumant
Autor / propietari: Lluís Suriñach. dalpens.com

ALPENS

A Alpens, un bonic poble de muntanya situat al nord del Lluçanès, hi conflueixen dos importants camins ramaders: el Central i el de Llevant. Properes al poble hi ha dues cases de parada i d'acollida: el Graell i Torrats d'Alpens.

Els camins ramaders solien passar a prop de les grans masies o de les masoveries bastides a peu del camí, de manera que aquestes van començar a atendre necessitats dels pastors i dels ramats. La casa ofería aixopluc, menjar a pastors, gossos, i sal a les ovelles que el pastor pagava. A canvi, el ramat proporcionava una quantitat de fems important; un adob molt apreciat per la finca. Els costums, amb el temps, es van convertir en normes d'obligat compliment que tothom coneixia.

DILLUNS

DIMARTS

DIMECRES

DIJOUS

DIVENDRES

DISSABTE

DIUMENGE

març

1

Sant Rosend

2

Santa Genara

Olost
Carnestoltes

 3

Sant Medir

Sant Bartomeu del Grau
Fira Natura i Muntanya

4

Sant Casimir

5

Mare de Déu d'Àfrica

6

Sant Oleguer

7

Santa Perpètua

8

Santa Aurèlia

Dià Internacional de la Dona
Activitats al Lluçanès

9

Sant Pacià

 10

Sant Simplicí

Olost
Pujada a Sant Isidret

11

Santa Àurea

12

Sant Innocenci

13

Sant Roderic

14

Santa Matilde

15

Santa Madrona

16

Sant Hilari

 17

Sant Patrici

18

Sant Ciril

19

Sant Josep

20

Sant Ambrós

21

Sant Filemó

22

Sant Zacaries

23

Sant Josep Oriol

24

Santa Berta

 25

L'Anunciació

26

Sant Brauli

27

Sant Alexandre

28

Sant Guntram

Sant Boi de Lluçanès
Cantada de la Passió

29

Santa Beatriu

Divendres Sant
Prats de Lluçanès
Viacrucis i Processó del Sant
Enterrament
Sant Feliu Sasserra
Processó de Divendres Sant

30

Sant Quirí

Sant Feliu Sasserra
Raid Hípic

31

Sant Benjamí

Pasqua / Caramelles
Prats de Lluçanès
Balls de Bastons

SANT MARTÍ D'ALBARS

Els ramats transhumants passaven entre un i dos mesos al Lluçanès: entraven a finals d'abril o a primers de maig i arribaven a alta muntanya passat Sant Joan, quan la neu ja s'havia fos als prats. El Lluçanès, per la situació geogràfica, proveïa d'importantes pastures intermèdies, i aprofitaven aquest temps per fer la tosa de les ovelles. A Sant Martí d'Albars hi havia hagut una colla de tonedors amb tradició centenària, quan l'activitat ramadera del bestiar de la llana era molt important per l'economia del Lluçanès. Els tonedors esquilaven la llana de les ovelles abans que el ramat es disposés a pujar cap a les altes pastures del Pirineu.

Els tonedors portaven una bossa de cuir amb les eines de treball: la pedra d'esmolador i un parell d'estisores especials per tondre.

Foto: Josep Agustí. Component de l'última colla de tonedors de Sant Martí d'Albars.
Autora / propietària: Teresa Erra

DILLUNS

DIMARTS

DIMECRES

DIJOUS

DIVENDRES

DISSABTE

DIUMENGE

1

Santa Teodora
Dilluns de Pasqua / Caramelles
Prats de Lluçanès
Aplec a Sant Andreu de Llanars
Balls de Bastons
Olost
Aplec de Sant Adutori
Sant Agustí de Lluçanès
Aplec a Els Munts

☾ 2

Sant Francesc de Paula

3

Sant Nicetas

4

Sant Plató

5

Sant Vicenç Ferrer

6

Sant Sixte
Sant Feliu Sasserra
Raid Hípic

7

Sant Sadurní
Sobremunt
Aplec de Santa Lúcia

● 8

Santa Macària

9

Sant Marcel

10

Sant Dimes

11

Sant Isaac

12

Sant Juli

13

Santa Agatònica

14

Sant Tiburci
Sant Feliu Sasserra
Trobada de clàssics

☾ 15

Sant Telm

16

Sant Toribi

17

Santa Marianna

18

Sant Eleuter

19

Santa Divina

20

Sant Sulpici

21

Sant Anselm

22

Sant Daniel

23

Sant Jordi
Diada de Sant Jordi

◉ 24

Sant Fidel

25

Sant Marc

26

Sant Ricard

27

Mare de Déu de Montserrat

28

Sant Pere Chanel
Alpens
Trail 3 Comarques

29

Santa Caterina de Siena

30

Sant Pius

abril

OLOST SANTA CREU DE JUTGLAR

El terme municipal d'Olost se situa al centre geogràfic del Lluçanès. Al poble de Santa Creu de Jutglar, just en l'encreuament dels dos camins més importants de la comarca, es conserva una antiga casa de parada i acollida (la Casagran) i una bassa d'abeuratge que servia per apaivagar la set dels ramats transhumants així com del bestiar de peu rodó dels traginers.

Al llarg dels camins ramaders hi ha llocs amb punts d'aigua on els ramats podien apropar-se a abeurar-se. Solia coincidir en llocs propers a un torrent o basses, on disposaven del dret de pas, conegut com a "dret d'abeurada".

La Fira de la Transhumància es celebra el primer cap de setmana de maig, té un origen ramader i neix en el context de la transhumància dels ramats que pujaven de les planes cap a les zones altes de pastura durant la primavera.

Foto: Bassa de Santa Creu de Jutglar amb el ramat de cavalls de Fundació Miranda
Autora / propietària: Judit Perarnau

DILLUNS

DIMARTS

DIMECRES

DIJOUS

DIVENDRES

DISSABTE

DIUMENGE

maig

☾ 1

Sant Josep Obrer
Festa del Treball
Sant Bartomeu del Grau
Caminada Santa Perpètua

2

Sant Anastasi

3

Sant Felip

4

Sant Silvà
Olost
Raid Promoció

5

Santa Irene
Lluçà I Santa Eulàlia de Puig-oriol
Via Castrum
Santa Creu de Jutglar (Olost)
Fira de la Transhumància
Olost
Raid Promoció

6

Santa Beneta

7

Sant Sixt

● 8

Sant Eladi

9

Santa Casilda

10

Santa Beatriu

11

Sant Ponç
Olost
Raid Internacional

12

Santa Electra
Prats de Lluçanès
Mercat de cooperatives
escolars del Lluçanès
Olost
Raid Internacional

13

Mare de Déu de Fàtima

14

Sant Maties
Revetlla de Sant Isidre

☾ 15

Sant Isidre

16

Sant Honorat

17

Sant Pasqual Bailon

18

Sant Pròsper

19

Sant Pere Celestí
Alpens
Fira del Jovent
Sant Martí d'Albars
Caminada Popular
Olost
Caminada a Sant Isidret

20

Sant Boi
Sant Boi de Lluçanès
Festes de Sant Baldiri
Lluçà
Ball de la Cinquagesma a la
Pedra Dreta

21

Santa Virgínia

22

Sant Atò

○ 23

Sant Desideri

24

Sant Genadi

25

Sant Urbà

26

Sant Felip Neri

27

Sant Berenguer
Prats de Lluçanès
Setmana de la natura

28

Sant Germà

29

Sant Just

☾ 30

Sant Ferran

31

Santa Peronella

A large flock of sheep is moving down a narrow street in Prats de Lluçanès. The sheep are packed closely together, filling the street from the foreground to the background. The street is flanked by a stone wall on the left and buildings on the right. The scene is captured from a low angle, looking down the street towards the horizon.

PRATS DE LLUÇANÈS

La tosa de les ovelles generava una gran quantitat de llana que els pastors no es podien endur, de manera que se la venien. Així és com van aparèixer els oficis relacionats amb la llana: paraires (compraven, rentaven i pentinaven la llana), filadores, teixidores, abaixadors, i traginers. A Prats de Lluçanès hi va haver un important gremi de paraires i una gran activitat de traginers, que eren els encarregats de transportar els teixits cap a les ciutats (Vic, Manresa, Barcelona). Els traginers, també anomenats eloís, al segle XIX es reunien la nit de Sant Joan al voltant d'una foguera i ballaven el ball del Contrapàs. L'endemà, dia 25, també era ballat al pla de Santa Llúcia.

L'activitat transhumant va deixar empremta en les activitats festives i culturals de diferents pobles del territori, com per exemple les Festes de Sant Joan i els eloís.

Foto: Carrer de Vic de Prats de Lluçanès amb ramat transhumant
Autor / propietari: Ajuntament de Prats de Lluçanès

DILLUNS

DIMARTS

DIMECRES

DIJOUS

DIVENDRES

DISSABTE

DIUMENGE

juny

1

Sant Flor

Prats de Lluçanès
Obrim de nit

2

Sant Eugeni

3

Santa Oliva

4

Sant Pere Màrtir

5

Santa Zenaida

Prats de Lluçanès
Dia del medi ambient

• 6

Sant Norbert

7

Sant Robert

8

Santa Cal·líope

Oristà
Concert sota la lluna plena

9

Sant Efreem

10

Sant Maurici

11

Sant Bernabé

12

Sant Onofre

13

Sant Antoni de Pàdua

◐ 14

Santa Digna

15

Santa Benilde

16

Sant Quirze

Prats de Lluçanès
Trobada de Puntaires

17

Sant Gregori

18

Sants Marc

19

Sant Romuald

20

Sant Silveri

21

Sant Lluís

◑ 22

Sant Paulí de Nola

Prats de Lluçanès
Trobada Gegàntera

23

Santa Agripina

Flama del Canigó
Revetlla de Sant Joan
Foc de Sant Joan

Prats de Lluçanès
Festes de Sant Joan i els elois

24

Sant Joan Baptista

Prats de Lluçanès
Festes de Sant Joan i els elois

25

Sant Guillem

Prats de Lluçanès
Festes de Sant Joan i els elois

26

Sant Pelai

27

Sant Zoile

◐ 28

Sant Ireneu

Perafita
Revetlla de Sant Pere

Alpens
Pixa't de riure - Festival
Internacional de l'Humor

29

Sant Pere

Perafita
Festa Major

Alpens
Pixa't de riure - Festival
Internacional de l'Humor

30

Santa Emiliania

Perafita
Festa Major

Alpens
Aplec de Sant Pere de Serrallonga

SANT BOI DE LLUÇANÈS

Els camins ramaders es van desenvolupar a l'edat mitjana, en la necessitat de traslladar els ramats des del mar cap a muntanya per garantir-los bones pastures a l'estiu i de retornar-los a l'hivern quan els prats es cobrien de neu. Al llarg de l'edat moderna els camins ramaders es van anar consolidant i fou al voltant dels segles XVIII i XIX que la transhumància va arribar al punt àlgid. Amb el temps, els costums es van convertir en drets i el 1859 el batlle de Sant Boi de Lluçanès va demanar a la Junta Provincial d'Agricultura, Indústria i Comerç de Barcelona la conservació dels camins ramaders i abeuradors del bestiar.

Els camins ramaders són camins públics per on discorre o ha discorregut tradicionalment el trànsit ramader i estan protegits i regulats per la llei 3/1995, de 23 de març, de vies pecuàries.

Foto: Ramat de vaques

Autor / Propietari: Jaume Sangrà

DILLUNS

1

Sant Aaró

DIMARTS

2

Sants Procés

DIMECRES

3

Sant Jacint

DIJOUS

4

Santa Isabel de Portugal

DIVENDRES

5

Sant Miquel dels Sants

Olost
Nits Tremendes

DISSABTE

6

Sant Isaïes

**Sta.Eulàlia
de Puig-oriol / Lluçà**
Festa Major d'estiu

DIUMENGE

7

Sant Ot

**Sta.Eulàlia
de Puig-oriol / Lluçà**
Festa Major d'estiu

8

Sant Adrià

9

Mare de Déu Reina
de la Pau

10

Sant Cristòfol

11

Sant Benet

12

Santa Marciana

Olost
Nits Tremendes

13

Sant Enric

Festival Cantilafont

14

Sant Camil

Festival Cantilafont

15

Sant Bonaventura

16

Mare de Déu
del Carme

17

Sant Aleix

18

Santa Simforosa

19

Santa Àurea

Olost
Nits Tremendes

20

Santa Margarida

21

Sant Llorenç

Perafita
Aplec de Santa Margarida

22

Santa Magdalena

23

Santa Brígida

24

Santa Cristina

25

Sant Jaume

26

Sant Joaquim i
Santa Anna

Olost
Nits Tremendes

27

Sant Cugat

Prats de Lluçanès
TastaQmarca

28

Santa Caterina

Prats de Lluçanès
Fira de Sant Jaume
Sant Bartomeu del Grau
Festa Major d'Alboquers

29

Santa Marta

30

Sants Nin i Non

31

Sant Ignasi de Loiola

juliol

Els camins ramaders s'enfilaven buscant sempre zones careneres, el camí recte i les vies naturals d'accés a l'alta muntanya, evitant les zones de conreu i buscant les jaces, és a dir, les parades on fa estació el bestiar a la muntanya.

Foto: Carrer Vell de Sant Bartomeu del Grau des dels horts, any 1903.
Autor / Propietari: Sebastià Roma

SANT BARTOMEU DEL GRAU

El poble de Sant Bartomeu del Grau, situat a l'est del Lluçanès i dalt d'una costa acinglerada sobre la plana de Vic, va créixer a finals del segle XVI, formant-se un nucli de població a l'indret del serrat de Puig-Giró, prop d'un antic hostel situat al costat del camí ramader de Llevant. Antigament era utilitzat per traslladar els ramats de les pastures del Vallès a les del Ripollès, passant per l'altiplà del Lluçanès en direcció a Alpens i a la Cerdanya. Actualment només conserva les cases del carrer de la banda de ponent, on s'observen les inscripcions i dates del segle XVIII i de principis del XIX.

DILLUNS

DIMARTS

DIMECRES

DIJOUS

DIVENDRES

DISSABTE

DIUMENGE

agost

1

Sant Alfons

2

Mare de Déu dels Àngels

Prats de Lluçanès
Fes-te l'Agost

● 3

Santa Lídia

4

Santa Perpètua

5

Mare de Déu de les Neus

6

Sant Hormisdès

7

Sant Gaietà

8

Sant Domènec

9

Sant Domicià

Prats de Lluçanès
Fes-te l'Agost

10

Sant Llorenç

11

Santa Clara

☾ 12

Santa Hilària

13

Santa Aurora

14

Sant Eusebi

15

Assumpció de la Mare de Déu
Sant Boi de Lluçanès Olost
Festa Major

16

Sant Roc

Prats de Lluçanès
Fes-te l'Agost

17

Sant Eebi

18

Sant Agapit

☉ 19

Sant Magí

20

Sant Bernat

21

Sant Plus

22

Sant Timoteu

23

Santa Rosa

Prats de Lluçanès
Fes-te l'Agost

24

Sant Bartomeu

Sant Bartomeu del Grau
Festa Major

25

Sant Genís

Perafita
Trobada d'acordionistes
Sant Agustí de Lluçanès
Festa Major a l'Alou

Sant Feliu Sasserra
Festa de Sant Pere Almató

☾ 26

Sant Zeferí

27

Santa Mònica

28

Sant Agustí

Perafita
Processó de Sant Agustí
Sant Agustí de Lluçanès
Festa Major

29

Santa Sabina

30

Sant Fèlix

Prats de Lluçanès
Fes-te l'Agost

31

Sant Ramon

SANT AGUSTÍ DE LLUÇANÈS

Un dels grans esdeveniments socials i econòmics de la vida rural de Catalunya era la Fira de l'Hostal del Vilar, a Sant Agustí de Lluçanès. L'Hostal del Vilar és una important cruïlla viària al bell mig del camí ramader de Llevant, geogràficament ubicat entre el pla i la muntanya. Pels volts de Sant Miquel, el 28 de setembre, al redós d'aquest establiment, a camp obert, s'hi aplegaven els estols de bestiar transhumant que pocs dies abans s'havien desmuntat a les prades d'alçada pirinenques. També hi feien cap els pastors estants del Lluçanès, i aprofitaven, uns i altres, per fer la treta, que era l'operació de desprendre's del bestiar sobrant.

Amb una gran aflluència de pastors, pagesos i tractants, aquest esdeveniment anava molt més enllà de les transaccions ramaderes, ja que era l'indret on es realitzaven tractes de pastura de tota mena, i on també s'acordaven casaments.

Foto: Hostal del Vilar

Autor / Propietari: Josep M Castro

DILLUNS

DIMARTS

DIMECRES

DIJOUS

DIVENDRES

DISSABTE

DIUMENGE

setembre

1

Sant Gil

2

Sant Antolí

• 3

Sant Gregori

4

Sant Moisès

5

Mare de Déu de la Cinta

6

Mare de Déu de Guadalupe

Sant Feliu Sasserra
Festa Major

7

Sant Albí

Sant Feliu Sasserra
Festa Major

Perafita
Caminada a Els Munts

Sant Martí d'Albars
Festa de l'Esport

8

Nativitat de la Verge Maria

Sant Feliu Sasserra
Festa Major

La Torre d'Oristà
Festa Major

9

Mare de Déu del Claustre

Sant Feliu Sasserra
Festa Major

10

Sant Nicolau

☾ 11

Sant Jacint

Diada de Catalunya

Perafita
Ofrena a Jaume Puig

Prats de Lluçanès
Ofrena floral

12

El Nom de Maria

13

Sant Felip

14

Exaltació de la Santa Creu

Santa Creu de Jutglar (Olost)
Festa Major

15

Mare de Déu dels Dolors

16

Sant Corneli

17

Santa Ariadna

☽ 18

Santa Sofia

19

Sant Gener

20

Santa Cànida

21

Sant Mateu

22

Sant Maurici

Prats de Lluçanès
Caminada popular

23

Santa Tecla

☾ 24

Mare de Déu de la Mercè

25

Santa Aurèlia

26

Sants Cosme i Damià

27

Sant Vicenç de Paül

Alpens
Festa Major

28

Sant Venceslau

Alpens
Festa Major

29

Sants Arcàngels

Alpens
Festa Major

30

Sant Jeroni

Sant Agustí de Lluçanès
Fira de l'Hostal del Vilar

SOBREMUNT

Sobremunt està situat al nord-est del Lluçanès, en un punt elevat, carener i encimbellat, entre la plana de Vic i la riera del Sorreigs. Procedent de la Plana hi transcorre un camí ramader que passa per l'ermita de Santa Llúcia, es dirigeix als Munts, i enllaça amb el camí ramader de Llevant.

Al llarg dels camins hi havia pletes returades o remoltes (a Sobremunt hi havia la remolta de Can Quelet). Eren espais o bosses que s'eixamplaven al camí ramader i on es podien parar els ramats. Els emprius també eren espais d'aturada dels ramats però amb dret a pastura. Els costums estipulaven que un ramat hi podia estar durant tres dies, i si ocupava tota la remolta no n'hi podia entrar cap més.

Els projectes de ramaderia extensiva són una opció més sostenible i respectuosa amb l'entorn, amb els animals i amb el medi. Suposen una millora en el gust i les característiques saludables dels seus productes i juguen un paper important en la prevenció d'incendis forestals. Actualment s'enfronten a reptes com la despoblació del món rural o el canvi climàtic.

Foto: Ramat d'ovelles a Sobremunt
Autor / Propietari: Mas Reixach

DILLUNS

DIMARTS

DIMECRES

DIJOUS

DIVENDRES

DISSABTE

DIUMENGE

1

Santa Teresa de l'Infant Jesús

• 2

Sants Àngels de la Guarda

3

Sant Francesc de Borja

4

Sant Francesc d'Assís

5

Sant Atilà

6

Sant Bru

Olost
Fira de Formatge de Pastor i Llet Crua

7

Mare de Déu del Roser

8

Santa Tai's

9

Sant Abraham

◐ 10

Mare de Déu del Remei

11

Sant Germà

12

Mare de Déu del Pilar

Orià
Caminada popular
Sant Boi de Lluçanès
Concurs de pintura

13

Sant Eduard

Perafita
Aplec del Remei

14

Sant Just

Prats de Lluçanès
Acte d'homenatge al President Companys

15

Santa Teresa de Jesús

16

Sant Galderic

◑ 17

Sant Rodolf

18

Sant Lluç

19

Santa Laura

Sant Boi de Lluçanès
Tasta Bolet

Alpens
Inici Escena de Tardor:
festival de teatre

20

Sant Artemi

Prats de Lluçanès
Tocats per la tardor

21

Santa Úrsula

22

Santa Salomé

23

Santa Oda

◐ 24

Sant Antoni Maria Claret

25

Sant Bernat Calbó

26

Sants Lluçia i Marcia

27

Sant Florenci

28

Sant Simó

29

Sant Narcís

30

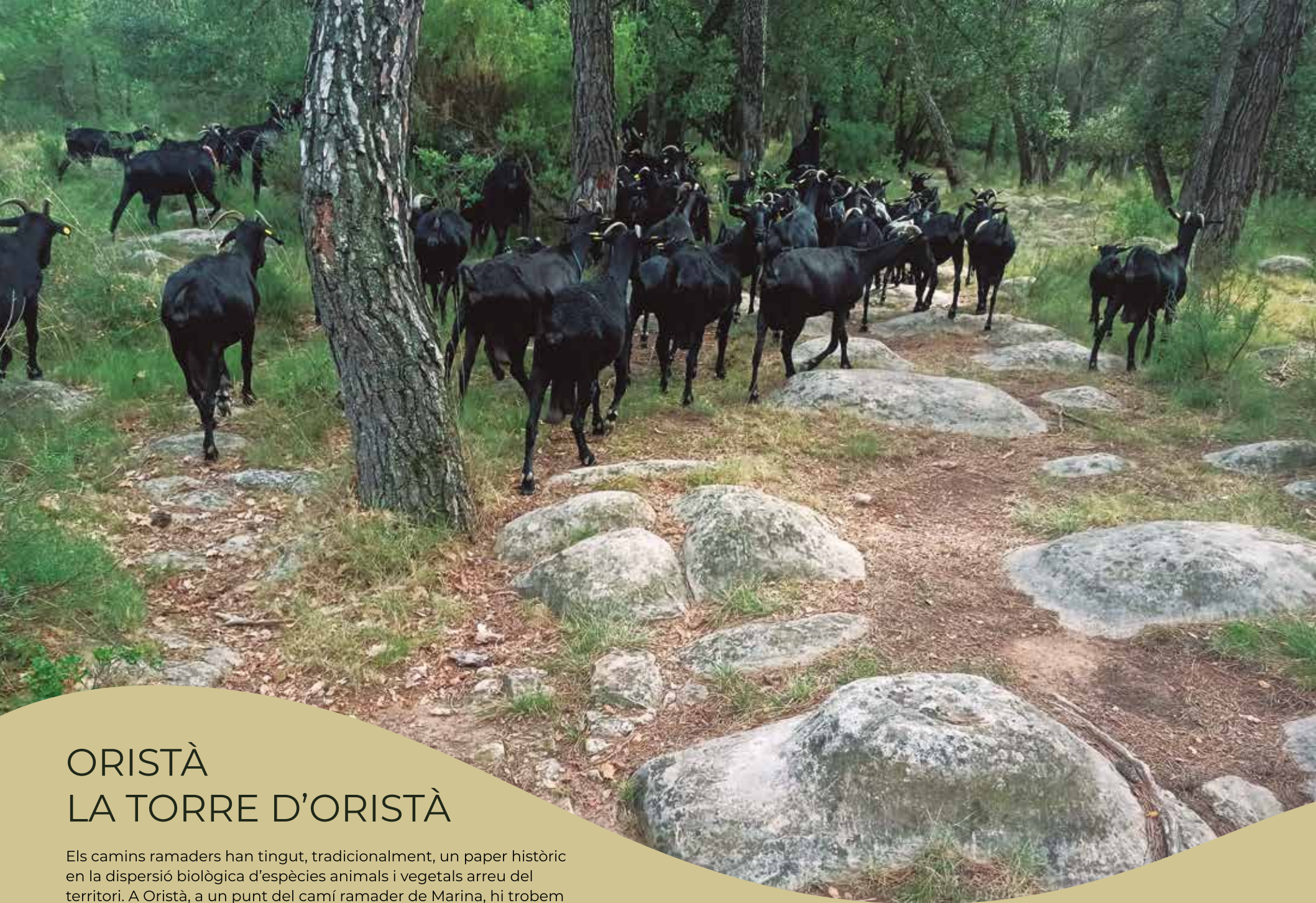
Sant Marcel

31

Sant Alfons

Castanyada
Sant Feliu Sasserra
Festa Bruixa

octubre

ORISTÀ LA TORRE D'ORISTÀ

Els camins ramaders han tingut, tradicionalment, un paper històric en la dispersió biològica d'espècies animals i vegetals arreu del territori. A Oristà, a un punt del camí ramader de Marina, hi trobem el serrat de les Gatoses. Es tracta d'un bonic bosc de gatosa, únic a tot el Lluçanès. És una planta que no creix a la comarca i que va ser portada per les ovelles. Durant el camí, les ovelles passaven per zones plenes de brucs i gatoses i es menjaven els caps de brot de les plantes florides i gairebé granades. Els ramats transportaven i escampaven les granes per mitjà dels fems, i en indrets on feien parada per passar les nits, en aquest cas a la remolta de les Gatoses, s'acumulaven moltes llavors.

Al serrat de les Gatoses també hi ha la pleta de Pla Moixó, o Ramada Encantada, que té associada una llegenda relacionada amb el pas dels ramats pel camí ramader i els conflictes que s'hi generaven.

Foto: La Ramada Encantada amb ramat transhumant
Autor / Propietari: Joan Rovira / Associació Camí Ramader de Marina

DILLUNS

DIMARTS

DIMECRES

DIJOUS

DIVENDRES

DISSABTE

DIUMENGE

novembre

1

Tots sants

Sant Feliu Sasserra
Fira de les Bruixes

2

Dia dels Difunts

3

Sant Pere Almató

Olost
Fira d'en Rocaguinarda

4

Sant Carles Borromeu

5

Santa Elisabet

6

Sant Leonard

7

Santa Carina

8

Sant Deodat

Sant Martí d'Albars
Festa Major

9

Sant Teodor

Sant Martí d'Albars
Festa Major

10

Sant Tiberi

Sant Martí d'Albars
Festa Major

11

Sant Martí

Sobremunt
Sant Martí d'Albars
Festa Major

12

Sant Josafat

13

Santa Ennata

14

Sant Serapi

15

Sant Albert el Gran

16

Santa Gertrudis

17

Santa Isabel d'Hongria

Santa Creu de Jutglar (Olost)
3 hores de resistència,
Memorial Ramon Altarriba

18

Sant Aureli

19

Sant Crispí

20

Sant Octavi

21

Presentació de
la Mare de Déu

Lluçà
Festa Major

22

Santa Cecília

23

Santa Lucrècia

24

Santa Fermina

Orià
Fira d'Orià i Concurs de
pintura ràpida i Landart

25

Sant Elm

Dia Internacional per a
l'Erradicació de la violència
vers les Dones
Activitats al Lluçanès

26

Sant Sirici

27

Sant Basileu

28

Sant Ruf

29

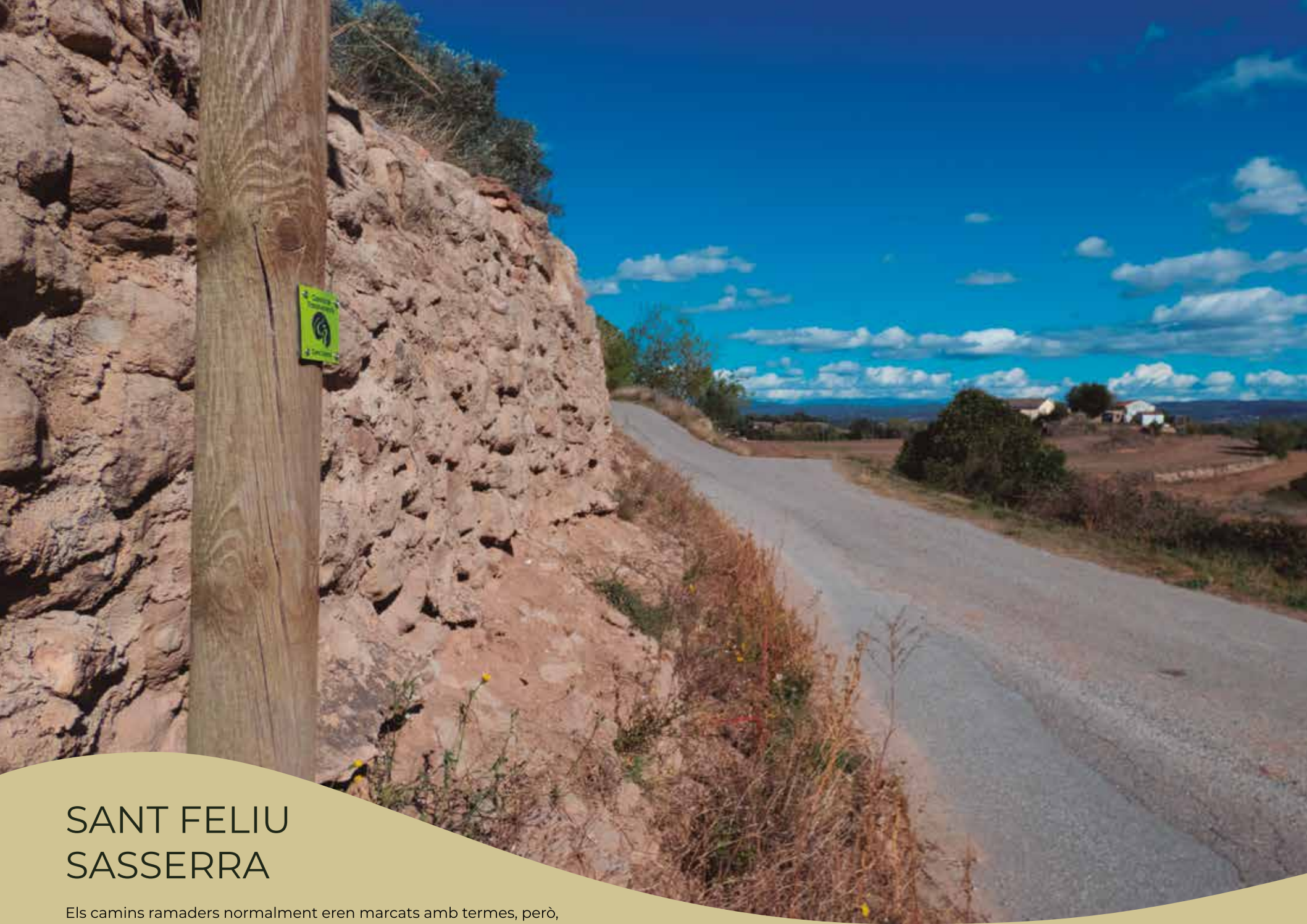
Sant Sadurní

30

Sant Andreu

Orià
Festa Major

Lluçà
Caminada i aplec a Sant
Climent de la Riba

SANT FELIU SASSERRA

Els camins ramaders normalment eren marcats amb termes, però, en llocs de conreu, com és el cas de Sant Feliu Sasserra, i per tal d'evitar problemes, hi feien parets de pedra seca a banda i banda del camí. D'aquesta manera protegien els conreus i les vinyes (que a la primavera estaven brotades i el raïm floria) dels ramats de muntanya, alhora que servien de guia als mateixos ramats transhumants. La protecció dels conreus facilitava la relació i la convivència entre la gent del país i els que estaven de pas.

La tècnica de construcció en pedra seca o pedra en sec utilitza la pedra de l'entorn com a material bàsic sense argamassa (ni argila, ni calç, ni ciment).

Foto: Paret de pedra seca al camí ramader de Marina
Autor / Propietari: Consorci del Lluçanès

DILLUNS

DIMARTS

DIMECRES

DIJOUS

DIVENDRES

DISSABTE

DIUMENGE

desembre

● 1
Sant Eloi

2

Santa Elisa

3

Sant Francesc Xavier

4

Santa Bàrbara

5

Sant Guerau

6

Sant Nicolau

7

Santa Fara

☾ 8

La Puríssima

9

Sant Restitut

10

Santa Eulàlia

Santa Eulàlia de Puig-oriol / Lluçà
Festa Major

11

Sant Damas

12

Sant Sinesi

13

Santa Llúcia

14

Sant Nicasi

○ 15

Santa Silvia

Prats de Lluçanès
Fira de Santa Llúcia
Sant Martí d'Albars
Activitats La Marató de TV3

16

Santa Adelaida

17

Sant Llätzer

18

Mare de Déu de l'Esperança

19

Santa Eva

20

Sant Benjamí

Sobremunt
Cagada popular del Tió

21

Sant Temístocles

☾ 22

Sant Zenó

23

Sant Sèrvul

24

Sant Delfí

Orià
Baixada de torxes i cantada de nadales
Sant Bartomeu del Grau
Concert de Nadal a l'Església Cor del Grau

25

Nadal

Olost
Concert de Nadal

26

Sant Esteve

Sant Feliu Sasserra
Concert de Nadal

27

Santa Nicaret

28

Sant Abel

29

Sant David

● 30

Sant Mansuet

31

Sant Silvestre

www.llucanes.cat

@Cons_Llucanes

@consorcillucanes

cons_llucanes

www.turisme.llucanes.cat

@LlucanesTurisme

@llucanesturisme

Ajuntament ALPENS

Ajuntament LLUÇA

Ajuntament OLOST

Ajuntament ORISTA

Ajuntament PERAFITA

Ajuntament PRATS DE LLUÇANÈS

Ajuntament SANT AGUSTÍ DE LLUÇANÈS

Ajuntament SANT BARTOMEU DEL GRAU

Ajuntament SANT BOI DE LLUÇANÈS

Ajuntament SANT FELIU SASSERRA

Ajuntament SANT MARTÍ D'ALBARS

Ajuntament SOBREMUNT

Bibliografia

AADD (2000). Els Camins ramaders del Lluçanès. Solc.

BENITO, Emili i SUCARRAT, Mercè (2019). Imatges d'un passat – Sant Bartomeu del Grau

MONTAÑA, Daniel i PLANES, Josep Albert (2004). Història de Sant Boi de Lluçanès.

Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès, Cossetània.

TORRES, Jordi (2003). Apunts de transhumància. Costums, normes, oficis i llegendes de transhumància. Solc.

TORRES, Jordi (2002). Llegendes, dites i fets de la vora del camí. Solc.

VILARRASA, Salvador (1981). La vida dels pastors. Impremta Maideu.

Foto portada: Autor / propietari: Consorci del Lluçanès

Foto salutació: Autor / propietari: Consorci del Lluçanès

Foto contraportada: Autor / propietari: Joan Rovira,

Associació Camí Ramader de Marina

Mapa: Arxiu Solc

Disseny i impressió: PLA_MONTFERRER_Lluçanès

LLUNA NOVA

QUART CREIXENT

LLUNA PLENA

QUART MINVANT

